

Visoko obrazovanje: resurs ili privilegija?

Finansiranje visokog obrazovanja i implementacija mera usmerenih na jednakost u Srbiji
13. maj 2015.

Socijalna dimenzija visokog obrazovanja u Srbiji

Ka održivom i jednakopravnom
finansiranju *visokog obrazovanja*
u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji

Socijalna dimenzija visokog obrazovanja

„Struktura studentska populacija u Evropi treba da oslikava raznolikost evropskih populacija“
(Leuven Communiqué, 2009)

„Proširenje pristupa visokom obrazovanju preduslov za društveni napredak i ekonomski razvoj“
(Bucharest Communiqué, 2012).

"(...) Svi građani imaju, pod jednakim uslovima, pristup visokoškolskom obrazovanju. Republika Srbija omogućuje uspešnim i nadarenim učenicima slabijeg imovnog stanja besplatno visokoškolsko obrazovanje, u skladu sa zakonom"
(Ustav Republike Srbije, član 71)

"(...) Ne smatraju se diskriminacijom posebne mere koje Republika Srbija može uvesti radi postizanja pune ravnopravnosti lica ili grupe lica koja su suštinski u nejednakom položaju sa ostalim građanima."
(Ustav Republike Srbije, član 21)

"(...), bez obzira na rasu, boju kože, pol, seksualnu orijentaciju, etničko, nacionalno ili socijalno poreklo, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, status stečen rođenjem, postojanje senzornog ili motornog hendikepa ili imovinsko stanje.,,
(Zakon o visokom obrazovanju, član 8)

Budućnost...

„Finansiranje visokog obrazovanja je ulaganje u budućnost. Povećan nivo ulaganja i sistem finansiranja u potpunosti usmeriti prema formiranju kreativnih, inovativnih, odgovornih visokoobrazovanih ljudi koji su neophodni da bi se ostvario ekonomski rast, **smanjila nezaposlenost i ostvarila opšta demokratizacija društva.** (...) Novi sistem finansiranja će simultano i eksplicitno podržavati (...) (c) **omogućavanje studiranja onima koji žele da studiraju, bez obzira na socijalni, ekonomski i drugi status.**“

Strategija razvoja obrazovanja u Srbiji 2020

Socijalna dimenzija danas

Obrazovanje roditelja u odnosu na tip završene srednje škole diplomaca i završene visokoobrazovne institucije

	Gimnazija	Srednja stručna skola	Univerziteti	Visoke škole
Osnovno obrazovanje	31.60%	68.40%	94.30%	5.70%
Srednje obrazovanje	41.50%	58.50%	95.00%	5.00%
Više obrazovanje	57.80%	42.20%	96.40%	3.60%
Visoko obrazovanje	75.50%	24.50%	98.20%	1.80%

Izvor: CONGRAD istraživanje o diplomiranim studentima, 2013

Socijalna dimenzija danas

Obrazovanje roditelja studenata i diplomaca u odnosu na opštu populaciju

	Popis stanovništva		Studenti - EUROSTUDENT istraživanje	Diplomirani studenti - CONGRAD istraživanje
	2002	2011	2014	2013
Bez školske spreme i osnovno obrazovanje	46.7	34.6	1,9	3,6
Srednje obrazovanje	42	49.1	53,5	42,9
Više i visoko obrazovanje	11.3	16.3	44,6	53,5
Total	100	100	100	100

Zavisnost od izvora prihoda

Reprodukcija nejednakosti kroz repordukovanje soc-ecc položaja roditelja i nisku zaposlenost studenata

	Srbija	Crna Gora	Federacija BiH	Republika Srpska
Zavisnost od porodice	90.7	69.8	89.6	81.9
Zavisnost od sopstvenih prihoda	4.1	20.0	3.8	3.1
Zavisnost od javne podrške	1.1	2.7	1.9	2.6
Drugo	4.1	7.5	4.7	12.3

Ka održivom i jednakopravnom
finansiranju *visokog obrazovanja*
u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji

Tempus

Zaposlenje tokom studija

Studenti koji rade da bi pokrili troškove života:

- **Roditeljstvo** - značajan prediktor
- **Više finansijskih teškoća**
- Manje zadovoljni uslovima stanovanja
- Provode više vremena na poslu
- ***efikasnost**
- Manje zadovoljni opterećenjem poslom
- Značajno niža efikasnost studiranja
- Retko planiraju nastavak studija i odlazak u inostranstvo

	BA	ME	RS
Studenti koji rade da bi pokrili troškove života	6.5	17.0	6.8
Studenti koji rade da bi stekli iskustvo	7.6	19.6	5.7
Studenti koji rade da bi pokrili troškove života i da bi stekli iskustvo	5.8	11.5	7.6
Studenti koji ne rade	80.0	51.9	79.9

Studenti koji rade da bi stekli iskustvo

- Najprivilegovanija kategorija u odnosu na obrazovanje roditelja i zanimanje roditelja
- Značajno češće žive sa roditeljima (ME, RS)

- **ALI** → Ne postoji značajna razlika u tipu i kvalitetu posla koji obavljaju u odnosu na

Hvala

Ivana Živadinovic

Centre for Education Policy, RS

izivadinovic@cep.edu.rs

**Towards Sustainable & Equitable
Financing of *Higher Education***
in Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Serbia